

scenariusz



Ile czasu pracują bez wynagrodzenia kobiety i mężczyźni w różnych częściach świata?

Odczytywanie danych i elementy statystyki



tryb
synchroniczny



matematyka



klasa
VII-VIII



45 min

Ćwiczenie nawiązujące do problemu niepłatnej pracy kobiet i mężczyzn jest propozycją utrwalania umiejętności obliczeniowych uczniów i uczennic. Zagadnienie nierównego traktowania płci może być inspiracją do dyskusji o przyczynach, nasileniu i możliwych zmianach tego mechanizmu w różnych częściach świata.

Pytanie kluczowe

Czy ma znaczenie kim jestem i skąd pochodzę w świadczeniu pracy za darmo?

Cele zajęć:

- Przeanalizujesz źródłowe dane liczbowe dotyczące czasu niepłatnej pracy kobiet i mężczyzn w różnych częściach świata.
- Przećwiczysz obliczenia i analizę diagramów.

Kryteria sukcesu:

- Wyjaśniasz pojęcia pracy zarobkowej i niepłatnej.
- Szacujesz czas pracy niepłatnej.
- Analizujesz dane z infografiki.
- Tworzysz wykres kołowy.
- Wykonujesz obliczenia zegarowe.

Materiały i narzędzia:

- Materiał dla ucznia i uczennicy.
- Prezentacja do wyświetlania.
- Narzędzie online umożliwiające umieszczenie wyników pracy uczniów i uczennic np. Padlet.
- Ewentualnie: załącznik z diagramem kołowym podzielonym na 24 części.

Związek z podstawą programową:

I.1, II.1–2, IV.2.
XIII.1–2.

Aktywności matematyczne zaproponowane w ćwiczeniu mogą być wykorzystane w całości lub wybiórczo w zależności od czasu, który przeznaczysz na jego realizację. Przejrzyj i dostosuj pytania z zadania 2 w materiale dla ucznia i uczennicy.

Przebieg zajęć

- 1** Poproś uczniów i uczennice o wyjaśnienie, czym jest praca zarobkowa, a czym praca niepłatna. Zachęć młodzież do krótkich wypowiedzi opisujących sytuacje, w których ludzie aktywni zawodowo (dorośli: rodzice, opiekunowie, znajomi) wykonują pracę, która nie jest ich pracą zarobkową, a zatem za jej wykonywanie nie otrzymują wynagrodzenia. W razie potrzeby doprecyzuj polecenie, wyjaśniając różnicę pomiędzy pracą zarobkową, także wykonywaną w domu, a pracą, która jest wykonywana poza aktywnością zawodową.

Według OECD, praca nieodpłatna to „produkcja towarów i usług przez członków rodziny, które nie są sprzedawane na rynku”. Zasada: Jeśli za wykonywaną pracę można by zapłacić osobie trzeciej, jest ona uważana za pracę niepłatną. Przykładami bezpłatnej działalności są: gotowanie, prace ogrodnicze, sprzątanie, opieka nad dziećmi, pranie, koszenie trawnika, chodzenie z psem lub naprawa samochodu. Niepłatnej pracy nie należy mylić z zajęciami rekreacyjnymi, takimi jak oglądanie filmów, uprawianie sportu czy czytanie książek.

- 2** Poproś młodzież o wykonanie zadania 1 z materiału dla ucznia i uczennicy, tj. o oszacowanie czasu, który wybrana przez nich konkretna osoba dorosła poświęca na niepłatną pracę w ciągu doby i wykonania diagramu obrazującego sytuację tej osoby. Zdjęcia (lub pliki) wykonanych zadań możecie umieścić na wspólnej stronie www/ platformie tak, aby każdy mógł zobaczyć wykonane wykresy. Dobrym narzędziem do tego zadania może być np. Padlet.

W prezentacji znajduje się przykład takiego diagramu. A w załączniku do scenariusza plik z rozszerzeniem .png, dzięki któremu ćwiczenie można wykonać bez drukowania lub przerysowywania bazy diagramu przy pomocy programu typu Paint, zamalowując poszczególne części koła.

- 3** Zadaj pytanie kluczowe: Czy ma znaczenie kim jestem i skąd pochodzę w świadczeniu pracy za darmo? W ramach krótkiej rozmowy z uczniami i uczennicami zapytaj, czy czas poświęcony na wykonywanie pracy niepłatnej przez każdą z płci jest taki sam, porównywalny lub znacząco inny.

- 4** Przedstaw młodzieży infografikę ilustrującą wynik badania przeprowadzonego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w 2011 roku dotyczącego czasu pracy niepłatnej wykonywanej w ciągu doby przez kobiety i mężczyzn w różnych częściach świata. Poleć uczniom i uczennicom przeanalizowanie tego materiału.

Naukę analizowania materiałów źródłowych ułatwiają pytania kierujące uwagę uczniów i uczennic na określone elementy materiału źródłowego. Przykładowe pytania:

- Skąd pochodzi materiał źródłowy? Kto jest jego autorem, autorką?
- Co przedstawia infografika/materiał źródłowy?
- Jakie elementy są z sobą porównywane?
- W jaki sposób oznaczono dane dotyczące kobiet, a w jaki mężczyzn (legenda diagramu)?
- W jakich jednostkach przedstawiono dane?
- W jaki sposób uporządkowano dane? Jakie jest kryterium porządkowania i przedstawiania danych?

5 Przyporządkuj poszczególnym propozycjom obliczeń matematycznych kolejne numery (lub inne oznaczenia umożliwiające ich jednoznaczną identyfikację). Połącz młodzież w trzysobowe zespoły. Przydziel każdemu zespołowi jedną (lub więcej) propozycję obliczeń w zadaniu 2 w materiale dla ucznia i uczennicy. Po wykonaniu obliczeń zadaniem młodzieży jest przeanalizowanie otrzymanych wyników i na tej podstawie sformułowanie i zapisanie co najmniej jednego wniosku. Niech grupa zapisuje wszystkie odpowiedzi, a po wykonaniu prześle do ciebie zdjęcie notatki lub notatkę online, które dzięki temu będziesz mógł/ mogła ocenić (polecamy metodę oceniania kształtującego).

Zarówno w materiale dla ucznia i uczennicy jak i w prezentacji znajdziesz propozycje zadań - dostosuj je do swoich potrzeb.

6 Po wykonaniu zadania poszczególne zespoły przedstawiają wnioski sformułowane na podstawie swojej pracy.

7 Po usłyszeniu odpowiedzi wszystkich grup zadaj pytanie kluczowe, a następnie kolejne pytania pomocnicze:

- Jakie mogą być konsekwencje faktu, że wskutek większego obciążenia niepłatną pracą kobiety mniej lub wcale nie pracują zarobkowo?
- Jak znaczenie obciążenia niepłatną pracą może się zmieniać w zależności od kraju/regionu, na przykład dla globalnej Północy, lub globalnego Południa?

Materiały, które mogą okazać się pomocne w dyskusji, znajdują się w załączniku poniżej. Podsumuj klasową polemikę stwierdzeniem, że równość płci to nie tylko powszechne prawo człowieka, to także fundament zrównoważonego świata, w którym ludzie będą żyć w pokoju i dobrobycie. Osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt to jeden z Celów Zrównoważonego Rozwoju (Cel 5), których realizacja przyniesie korzyści społeczeństwu i całej ludzkości. Pokaż młodzieży planszę z Celami ze strony: <http://bit.ly/PlanszeCZR>.

Zagadnienia proponowane do dyskusji powyżej mogą być propozycją dalszych działań uczniowskich, na przykład projektu edukacyjnego na temat nierówności społecznych, których doświadczają kobiety w różnych częściach świata, ich przyczyn, w tym uwarunkowań kulturowych, oraz konsekwencji.

Temat ćwiczenia może spowodować niezaplanowaną wymianę spostrzeżeń pomiędzy uczniami i uczennicami i odbiegnięcie od tematu lekcji. W takiej sytuacji, aby uniknąć

przerwania zajęć, możesz poprosić młodzież o zapisanie swoich refleksji/pytań na Padlecie (lub innym narzędziu tego typu). Gdy zostanie wam czas, odczytaj refleksje umieszczone w tym miejscu. Gdy masz za mało czasu, powiedz, że przeanalizujesz wszystkie notatki i omówisz je na kolejnej lekcji. W ten sposób zapobiegiesz wymknięciu się dyskusji spod kontroli. Wypowiedzi uczennic i uczniów pozwolą ci poznać zagadnienia, które ich niepokoją lub wymagają doprecyzowania. Jeśli z jakiegoś powodu nie będziesz się czuć na siłach, aby od razu skomentować ich wypowiedzi, po prostu im to powiedz. Ustal termin, kiedy to zrobisz. Poszukaj dodatkowych informacji, skonsultuj się z innymi nauczycielami i nauczycielkami oraz koniecznie dotrzymaj obietnicy.

Źródła:

Jakub Szymczak, Marta K. Nowak, Męski leń. Polak w domu robi dwa razy mniej od Polki, <https://oko.press/meski-len-polak-w-domu-robi-dwa-razy-mniej-od-polki>.

Zestaw plansz do wydrukowania w formacie A4 zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <http://bit.ly/PlanszeCZR>.

Materiał pomocniczy: Informacje na temat konsekwencji wynikających z niepłatnej pracy kobiet

Nieodpłatna praca kobiet jest różową strefą gospodarki, swoistą odwrotnością szarej strefy. O ile w przypadku szarej strefy dochody są ukrywane w całości lub w części przed państwem, o tyle, jeśli chodzi o różową strefę, dochody osiągane dzięki niej przez gospodarkę są ukrywane przez państwo. Oficjalnie nieodpłatna praca kobiet nie istnieje.

Anna Dryjańska, Różowa strefa gospodarki. Nieodpłatna praca kobiet,

<https://natemat.pl/blogi/annadryjanska/41177,nieodplatna-praca-kobiet-rozowa-strefa-gospodarki>.

Takie postrzeganie pracy kobiet wpływa na ich pozycję na gruncie prawa ubezpieczeń, a zwłaszcza na możliwość wypracowania prawa do własnej emerytury i jej wysokość. Wskazują na to liczne badania ujawniające dysproporcje w dochodach kobiet i mężczyzn, przerwy w zatrudnieniu związane ze sprawowaniem osobistej opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny, a także na częstsze niż w przypadku mężczyzn zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Aleksandra Pietras, Praca kobiet w gospodarstwie domowym wyzwaniem dla prawa pracy i dla prawa ubezpieczeń społecznych,

<http://dspace.uni.lodz.pl:8080/xmlui/bitstream/handle/11089/24712/93-105-pietras.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Cytaty za: Jakub Szymczak, Marta K. Nowak, Męski leń. Polak w domu robi dwa razy mniej od Polki, 9.07.2019,

<https://oko.press/meski-len-polak-w-domu-robi-dwa-razy-mniej-od-polki>.

Więcej o równości płci:

- Platforma społeczna ONZ, Równość płci a Cele Zrównoważonego Rozwoju, <http://www.un.org.pl/rownosc-plci-a-cele-zrownowazonego-rozwoju>.
- Wskaźnik Global Gender Gap Index, http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf.
- Mapy z informacjami na temat różnych kwestii dotyczących równości płci, <http://www.womanstats.org/mobile/maps.html>.
- Film Gender Equality: Now, WorldFish, 2014, <http://bit.ly/FilmGenderEquality>.
- Film Czy naprawdę musimy wzmacniać dziewczynki? | Jagoda Gandziarowska-Ziołocka, TEDxPoznan, TEDx Talks, 2018, <http://bit.ly/FilmTEDxDziewczynki>.

Scenariusz pochodzi z publikacji „Edukacja globalna na zajęciach matematyki w szkole podstawowej” wydanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w ramach projektu „W świat z klasą”. Publikacja dostępna pod adresem: <http://bit.ly/PublikacjaMatematyka>.

Digitalizacja w ramach projektu „W świat z klasą” w 2020 roku.

Autorka: Grażyna Skirmuntt

Digitalizacja: Katarzyna Dzieciolowska, Marzenna Dąbrowska

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

